

॥ ఓం నమో వేంకటేశాయ ॥

29.08.2023 - మంగళవారము (56వ రోజు)

శ్రీమద్భాగవతం

॥ శ్రీ గురు ప్రార్థనా ॥

గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుః, గురుర్దేవో మహేశ్వరః ।
గురుస్సాక్షాత్ పరం బ్రహ్మ, తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥

॥ శ్రీనివాస ప్రార్థనా ॥

శ్రీ వరాహాక్ష దేశాయ శ్రీభూ సంయుక్త దేహినే ।
శ్రీనివాసాయ శుద్ధాయ భక్తానాం గతయే నమః ॥

॥ అథ సంకల్పః ॥

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే-విరాజమానస్య-నిత్య శుద్ధ బుద్ధ ముక్త స్వభావస్య-లీలా గృహీత
విగ్రహస్య-శ్రీ పద్మావతీ జానేః -అనుగ్రహేణ-అస్మాకం-సర్వేషాం-బుద్ధి శుద్ధ్యర్థం-
విద్యాభివృద్ధ్యర్థం-భక్తి జ్ఞాన వైరాగ్యాది-తదనుకూల-సర్వ సంపత్ సమృద్ధ్యర్థం-
శ్రీ పరమేశ్వరప్రీత్యర్థం-శ్రీమద్భాగవత పాఠం కరిష్యామహే.

అస్య-శ్రీమద్భాగవతస్తోత్ర మహామంత్రస్య-నారద ఋషిః-బృహతీ ఛందః-శ్రీకృష్ణః
పరమాత్మా దేవతా-బ్రహ్మ బీజం-భక్తిః శక్తిః -జ్ఞాన వైరాగ్యే కీలకం-అస్మాకం
శ్రీమద్భాగవత్ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే పాఠే వినియోగః ॥

॥ ధ్యానం ॥

నారాయణామృత రసైక ఫలేన యుక్తం
ద్వైపాయన ప్రముఖ సేవిత మూల భాగం
స్కంధోపసేవి శుక సూత రవై ర్విశిష్టం
భక్త్యాగమం భజత భాగవతం మహాంతం ॥

శ్రీమద్భాగవతం ప్రవచనం - బహుశ్రీ కుప్పా విశ్వనాథ శర్మ గారిచే ప్రారంభం

శ్లోక పారాయణం - డా. కె.వి.ఎస్.వి.జి. శేషాచార్యులు మరియు
డా. పి.వి.ఎన్.ఎన్. మారుతి గార్లచే...

శ్రీమద్భాగవతం

ప్రథమస్కంధః

16వ అధ్యాయము

అథ శ్రీమద్భాగవతే పారమహంస్యాం సంహితాయాం షోడశోఽధ్యాయః

సూత ఉవాచ

తతః పరిక్షిద్ద్విజవర్యశిక్షయా

మహీం మహాభాగవతః శశాస హ

యథా హి సూత్యామభిజాతకోవిదాః

సమాదిశన్ విప్ర మహద్గుణస్తథా

॥ 16-1 ॥

స ఉత్తరస్య తనయాముపయేమ ఇరావతీం

జనమేజయాదీంశ్చతురస్తస్యాముత్పాదయత్సుతాన్

॥ 16-2 ॥

ఆజహారాశ్వమేధాంస్త్రీన్ గంగాయాం భూరిదక్షిణాన్

శారద్వతం గురుం కృత్వా దేవా యత్రాక్షిగోచరాః

॥ 16-3 ॥

నిజగ్రాహజసా వీరః కలిం దిగ్విజయే క్వచిత్

నృపలింగధరం శూద్రం ఘ్నంతం గోమిథునం పదా

॥ 16-4 ॥

శౌనక ఉవాచ

కస్య హేతోర్నిజగ్రాహ కలిం దిగ్విజయే నృపః

నృదేవచిహ్నాధృక్ శూద్రః కోఽసౌ గాం యః పదాహనత్

తత్కథ్యతాం మహాభాగ యది కృష్ణకథాశ్రయం

॥ 16-5 ॥

అథవాస్య పదాంభోజమకరందలిహం సతాం

కిమన్వైరసదాలాపైరాయుషో యదసద్వ్యయః

॥ 16-6 ॥

క్షుద్రాయుషాం నృణామంగ మర్త్యానామృతమిచ్ఛతాం

ఇహోపహూతో భగవాన్ మృత్యుః శామిత్రకర్మణి

॥ 16-7 ॥

న కశ్చిన్మియతే తావద్యావదాస్త ఇహాంతకః

ఏతదర్థం హి భగవానాహూతః పరమర్షిభిః

అహో నృలోకే పీయేత హరిలీలామృతం వచః

॥ 16-8 ॥

మందస్య మందప్రజ్ఞస్య వయో మందాయుషశ్చ వై

నిద్రయా హ్రియతే నక్తం దివా చ వ్యర్థకర్మభిః

॥ 16-9 ॥

సూత ఉవాచ

యదా పరీక్షిత్కురుజాంగలే శృణోత్

కలిం ప్రవిష్టం నిజచక్రవర్తితే

నిశమ్య వార్తామనతిప్రియాం తతః

శరాసనం సంయుగశౌండిరాదదే

॥ 16-10 ॥

స్వలంకృతం శ్యామతురంగయోజితం

రథం మృగేంద్రధ్వజమాశ్రితః పురాత్

వృతో రథాశ్వద్విపపత్తియుక్తయా

స్వసేనయా దిగ్విజయాయ నిర్గతః

॥ 16-11 ॥

భద్రాశ్వం కేతుమాలం చ భారతం చోత్తరాన్ కురూన్

కింపురుషాదీని వర్షాణి విజిత్య జగృహే బలిం

॥ 16-12 ॥

తత్ర తత్రోపశృణ్వానః స్వపూర్వేషాం మహాత్మనాం

ప్రగీయమాణం చ యశః కృష్ణమాహాత్మ్యసూచకం

॥ 16-13 ॥

ఆత్మానం చ పరిత్రాతమశ్వత్థామ్నోస్త్రతేజసః

స్నేహం చ వృష్ణిపార్థానాం తేషాం భక్తిం చ కేశవే

॥ 16-14 ॥

తేభ్యః పరమసంతుష్టః ప్రీత్యుజ్ఞుంభితలోచనః

మహాధనాని వాసాంసి దదౌ హారాన్ మహామనాః

॥ 16-15 ॥

సారథ్యపారషదసేవనసఖ్యదౌత్య
వీరాసనానుగమనస్తవనప్రణామాన్
స్నిగ్ధేషు పాండుషు జగత్ప్రణతిం చ విష్ణోః
భక్తిం కరోతి నృపతిశ్చరణారవిందే

॥ 16-16 ॥

తస్యైవం వర్తమానస్య పూర్వేషాం వృత్తిమన్వహం
నాతిదూరే కిలాశ్చర్యం యదాసీత్తన్నిబోధ మే

॥ 16-17 ॥

ధర్మః పదైకేన చరన్ విచ్ఛాయాముపలభ్య గాం
పుచ్ఛతి స్మాశ్రువదనాం వివత్సామివ మాతరం

॥ 16-18 ॥

ధర్మ ఉవాచ

కచ్ఛిద్భద్రేనామయమాత్మనస్తే
విచ్ఛాయాసి మ్లాయతేషన్ముఖేన
ఆలక్షయే భవతీమంతరాధిం
దూరే బంధుం శోచసి కంచనాంబ

॥ 16-19 ॥

పాదైర్ఘ్నానం శోచసి మైకపాద
మాత్మానం వా పృషలైర్భోక్ష్మమాణం
ఆహౌ సురాదీన్ హృతయజ్జభాగాన్
ప్రజా ఉత స్విన్మఘవత్యవర్షతి

॥ 16-20 ॥

అరక్ష్యమాణాః స్త్రియ ఉర్వి బాలాన్
శోచస్యథో పురుషాదైరివార్తాన్
వాచం దేవీం బ్రహ్మకులే కుకర్మ
ణ్యబ్రహ్మణ్యే రాజకులే కులాగ్ర్యాన్

॥ 16-21 ॥

కిం క్షత్రబంధూన్ కలినోపసృష్టాన్

రాష్ట్రాణి వా తైరవరోపితాని

ఇతస్తతో వాశనపానవాసః

స్నానవ్యవాయోన్ముఖజీవలోకం

॥ 16-22 ॥

యద్వాంబ తే భూరిభరావతార

కృతావతారస్య హరేర్ధరిత్రి

అంతర్హితస్య స్మరతీ విసృష్టా

కర్మాణి నిర్వాణవిలంబితాని

॥ 16-23 ॥

ఇదం మమాచక్ష్య తవాధిమూలం

వసుంధరే యేన వికర్మితాసి

కాలేన వా తే బలినాం బలీయసా

సురార్చితం కిం హృతమంబ సౌభగం

॥ 16-24 ॥

ధరణ్యువాచ

భవాన్ హి వేద తత్సర్వం యన్మాం ధర్మానుపుచ్ఛసి

చతుర్భిర్వర్తసే యేన పాదైర్లోకసుఖావహైః

॥ 16-25 ॥

సత్యం శౌచం దయా క్షాంతిస్త్యాగః సంతోష ఆర్జవం

శమో దమస్తపః సామ్యం తితిక్షోపరతిః శ్రుతం

॥ 16-26 ॥

జ్ఞానం విరక్తిరైశ్వర్యం శౌర్యం తేజో బలం స్మృతిః

స్వాతంత్ర్యం కౌశలం కాంతిర్ఘోర్యం మార్దవమేవ చ

॥ 16-27 ॥

ప్రాగల్భ్యం ప్రశ్రయః శీలం సహ ఓజో బలం భగః

గాంభీర్యం స్థైర్యమాస్తిక్యం కీర్తిర్మానోనహంకృతిః

॥ 16-28 ॥

ఏతే చాన్యే చ భగవన్ నిత్యా యత్ర మహాగుణాః

ప్రార్థ్యా మహత్త్వమిచ్ఛద్భిర్న వియంతి స్మ కర్షిచిత్

॥ 16-29 ॥

తేనాహం గుణపాత్రేణ శ్రీనివాసేన సాంప్రతం

శోచామి రహితం లోకం పాపనా కలినేక్షితం

॥ 16-30 ॥

ఆత్మానం చానుశోచామి భవంతం చామరోత్తమం

దేవాన్యషీన్ పితౄన్ సాధూన్ సర్వాన్ వర్ణాన్స్తథాశ్రమాన్

॥ 16-31 ॥

బ్రహ్మోదయో బహుతిథం యదపాంగమోక్ష

కామాస్తపః సమచరన్ భగవత్ప్రపన్నాః

సా శ్రీః స్వవాసమరవిందవనం విహాయ

యత్పాదసౌభగమలం భజతే_నురక్తా

॥ 16-32 ॥

తస్యాహమబ్జకులిశాంకుశకేతుకేతైః

శ్రీమత్పదైర్భగవతః సమలంకృతాంగీ

త్రీనత్యరోచ ఉపలభ్య తతో విభూతిం

లోకాన్ స మాం వ్యసృజదుత్స్మయతీం తదంతే

॥ 16-33 ॥

యో వై మమాతిభరమాసురవంశరాజ్ఞా

మక్షాహిణీశతమపానుదదాత్మతంత్రః

త్వాం దుఃస్థమూనపదమాత్మని పౌరుషేణ

సంపాదయన్ యదుషు రమ్యమబిభ్రదంగం

॥ 16-34 ॥

కా వా సహేత విరహం పురుషోత్తమస్య

ప్రేమావలోకరుచిరస్మితవల్గుజల్పైః

స్థైర్యం సమానమహరన్మధుమానినీనాం

రోమోత్సవో మమ యదంఘ్రివిటంకితాయాః

॥ 16-35 ॥

తయోరేవం కథయతోః పృథివీధర్మయోస్తదా

పరీక్షిన్నామ రాజర్షిః ప్రాప్తః ప్రాచీం సరస్వతీం

॥ 16-36 ॥

ఇతి శ్రీమదాగవతే పారమహంస్యాం సంహితాయాం షోడశో_ ధ్యాయః

17వ అధ్యాయము

అథ శ్రీమద్భాగవతే పారమహంస్యాం సంహితాయాం సప్తదశో ౧ ధ్యాయః

సూత ఉవాచ

తత్ర గోమిథునం రాజా హన్యమానమనాథవత్
దండహస్తం చ వృషలం దదృశే నృపలాంఛనం || 17-1 ||

వృషం మృణాలధవలం మేహంతమివ బిభృతం
వేపమానం పదైకేన సీదంతం శూద్రతాడితం || 17-2 ||

గాం చ ధర్మదుఘాం దీనాం భృశం శూద్రపదాహతాం
వివత్సాం సాశ్రువదనాం క్షామాం యవసమిచ్ఛతీం || 17-3 ||

పప్రచ్ఛ రథమారూఢః కార్తస్వరపరిచ్ఛదం
మేఘగంభీరయా వాచా సమారోపితకార్ముకః || 17-4 ||

కస్త్యం మచ్ఛరణే లోకే బలాద్ధంస్యబలాన్ బలీ
నరదేవోఽసి వేషేణ నటవత్కర్మణాద్విజః || 17-5 ||

కస్త్యం కృష్ణే గతే దూరం సహగాంఠీవధన్వనా
శోచ్యోఽస్యశోచ్యాన్ రహసి ప్రహరన్ వధమర్హసి || 17-6 ||

త్వం వా మృణాలధవలః పాదైర్వూనః పదా చరన్
వృషరూపేణ కిం కశ్చిద్దేవో నః పరిభేదయన్ || 17-7 ||

న జాతు కౌరవేంద్రాణాం దోర్లండపరిరంభితే
భూతలేఽనుపతంత్యస్మిన్ వినా తే ప్రాణినాం శుచః || 17-8 ||

మా సౌరభేయానుశుచో వ్యేతు తే వృషలాద్భయం
మా రోదీరంబ భద్రం తే ఖలానాం మయి శాస్తరి || 17-9 ||

యస్య రాష్ట్రే ప్రజాః సర్వాస్త్రస్యంతే సాధ్వ్యసాధుభిః
తస్య మత్తస్య నశ్యంతి కీర్తిరాయుర్భగో గతిః || 17-10 ||

ఏష రాజ్ఞాం పరో ధర్మో హ్యర్తానామార్తినిగ్రహః
అత ఏనం వధిష్యామి భూతద్రుహమసత్తమం

॥ 17-11 ॥

కోవృశ్చత్తప పాదాంస్త్రీన్ సౌరభేయ చతుష్పద
మా భూవంస్త్యాదృశా రాష్ట్రే రాజ్ఞాం కృష్ణానువర్తినాం

॥ 17-12 ॥

ఆఖ్యాహి వృష భద్రం వః సాధూనామకృతాగసాం
ఆత్మవైరూప్యకర్తారం పార్థానాం కీర్తిదూషణం

॥ 17-13 ॥

జనేనాగస్యఘం యుంజన్ సర్వతోఽస్య చ మద్భయం
సాధూనాం భద్రమేవ స్యాదసాధుదమనే కృతే

॥ 17-14 ॥

అనాగఃస్విహా భూతేషు య ఆగస్మన్నిరంకుశః
ఆహర్తాస్మి భుజం సాక్షాదమర్త్యస్యాపి సాంగదం

॥ 17-15 ॥

రాజ్ఞో హి పరమో ధర్మః స్వధర్మస్థానుపాలనం
శాసతోన్యాన్ యథాశాస్త్రమనాపద్యుత్పథానిహ

॥ 17-16 ॥

ధర్మ ఉవాచ

ఏతద్వ్యః పాండవేయానాం యుక్తమార్తాభయం వచః
యేషాం గుణగణైః కృష్ణో దౌత్యాదౌ భగవాన్ కృతః

॥ 17-17 ॥

న వయం క్లేశబీజాని యతః స్యుః పురుషర్షభ
పురుషం తం విజానీమో వాక్యభేదవిమోహితాః

॥ 17-18 ॥

కేచిద్వికల్పవసనా ఆహురాత్మానమాత్మనః
దైవమన్యే పరే కర్మ స్వభావమపరే ప్రభుం

॥ 17-19 ॥

అప్రతర్మాదనిర్దేశ్యాదితి కేష్వపి నిశ్చయః
అత్రానురూపం రాజర్షే విమృశ స్వమనీషయా

॥ 17-20 ॥

సూత ఉవాచ

ఏవం ధర్మే ప్రవదతి స సమ్రాడ్ద్విజసత్తమ
సమాహితేన మనసా విభేదః పర్యచష్ట తం

॥ 17-21 ॥

రాజోవాచ

ధర్మం బ్రవీషి ధర్మజ్ఞ ధర్మోఽసి వృషరూపధృక్
యదధర్మకృతః స్థానం సూచకస్యాపి తద్భవేత్

॥ 17-22 ॥

అథవా దేవమాయాయా నూనం గతిరగోచరా
చేతసో వచసశ్చాపి భూతానామితి నిశ్చయః

॥ 17-23 ॥

తపః శౌచం దయా సత్యమితి పాదాః కృతే కృతాః
అధర్మాంశైస్తయో భగ్నాః స్మయసంగమదైస్తవ

॥ 17-24 ॥

ఇదానీం ధర్మ పాదస్తే సత్యం నిర్వర్తయేద్యతః
తం జిఘ్క్షత్యధర్మోఽయమన్యతేనైధితః కలిః

॥ 17-25 ॥

ఇయం చ భూమిర్భగవతా న్యాసితోరుభరా సతీ
శ్రీమద్భిస్తత్పదన్యాసైః సర్వతః కృతకౌతుకా

॥ 17-26 ॥

శోచత్యశ్రుకలా సాధ్వీ దుర్భగేవోఽజ్ఞితాధునా
అబ్రహ్మణ్యా నృపవ్యాజాః శూద్రా భోక్ష్యంతి మామితి

॥ 17-27 ॥

ఇతి ధర్మం మహీం చైవ సాంత్యయిత్వా మహారథః
నిశాతమాదదే ఖడ్గం కలయేఽధర్మహేతవే

॥ 17-28 ॥

తం జిఘ్మాంసుమభిప్రేత్య విహాయ నృపలాంఛనం
తత్పాదమూలం శిరసా సమగాద్భయవిహ్వలః

॥ 17-29 ॥

పతితం పాదయోర్వీరః కృపయా దీనవత్సలః
శరణ్యో నావధీచ్ఛోక్య ఆహ చేదం హసన్నివ

॥ 17-30 ॥

రాజోవాచ

న తే గుడాకేశయశోధరాణాం
బద్ధాంజలేర్వై భయమస్తి కించిత్
న వర్తితవ్యం భవతా కథంచన
క్షేత్రే మదీయే త్వమధర్మబంధుః

॥ 17-31 ॥

త్వాం వర్తమానం నరదేవదేహే
ష్వనుప్రవృత్తోఽయమధర్మపూగః
లోభోఽన్యతం చౌర్యమనార్యమంహో
జ్యేష్ఠా చ మాయా కలహశ్చ దంభః

॥ 17-32 ॥

న వర్తితవ్యం తదధర్మబంధో
ధర్మేణ సత్యేన చ వర్తితవ్యే
బ్రహ్మవర్తే యత్ర యజంతి యజ్ఞైః
యజ్ఞేశ్వరం యజ్ఞవితానవిజ్ఞాః

॥ 17-33 ॥

యస్మిన్ హరిర్భగవానిజ్యమాన
ఇజ్యామూర్తిర్యజతాం శం తనోతి
కామానమోఘాన్ స్థిరజంగమానాం
అంతర్భహిర్వాయురివైష ఆత్మా

॥ 17-34 ॥

సూత ఉవాచ

పరీక్షితైవమాదిష్టః స కలిర్జాతవేపథుః
తముద్యతాసిమాహేదం దండపాణిమివోద్యతం

॥ 17-35 ॥

కలిరువాచ

యత్ర క్వచన వత్స్యామి సార్వభౌమ తవాజ్ఞయా
లక్షయే తత్ర తత్రాపి త్వామాత్తేషుశరాసనం

॥ 17-36 ॥

తన్నే ధర్మభృతాం శ్రేష్ఠ స్థానం నిర్దేష్టుమర్హసి

యత్రైవ నియతో వత్స్యే ఆతిష్ఠంస్తే_నుశాసనం

॥ 17-37 ॥

సూత ఉవాచ

అభ్యర్థితస్తదా తస్మై స్థానాని కలయే దదౌ

ద్యూతం పానం స్త్రియః సూనా యత్రాధర్మశ్చతుర్విధః

॥ 17-38 ॥

పునశ్చ యాచమానాయ జాతరూపమదాత్ప్రభుః

తతో_నృతం మదం కామం రజో వైరం చ పంచమం

॥ 17-39 ॥

అమూని పంచ స్థానాని హ్యధర్మప్రభవః కలిః

ఔత్తరేయేణ దత్తాని న్యవసత్తన్నిదేశకృత్

॥ 17-40 ॥

అధైతాని న సేవేత బుభూషుః పురుషః క్వచిత్

విశేషతో ధర్మశీలో రాజా లోకపతిర్గురుః

॥ 17-41 ॥

వృషస్య నష్టాంస్త్రీన్ పాదాన్ తపః శౌచం దయామితి

ప్రతిసందధ ఆశ్వాస్య మహీం చ సమవర్ధయత్

॥ 17-42 ॥

స ఏష ఏతర్హ్యధ్యాస్తే ఆసనం పార్థివోచితం

పితామహేనోపన్యస్తం రాజ్ఞారణ్యం వివిక్షతా

॥ 17-43 ॥

ఆస్తే_ధునా స రాజర్షిః కౌరవేంద్రశ్రియోల్లసన్

గజాహ్వాయే మహాభాగశ్చక్రవర్తీ బృహచ్చ్రువాః

॥ 17-44 ॥

ఇత్థంభూతానుభావో_యమభిమన్యుసుతో నృపః

యస్య పాలయతః క్షోణీం యూయం సత్రాయ దీక్షితాః

॥ 17-45 ॥

ఇతి శ్రీమద్రామాయణే పాపమహాంస్యాం సంహితాయాం సప్తదశో_ ధ్యాయః

----- సంకీర్తన -----

॥ అథ క్షమా పార్థనా ॥

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।

తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తు తే ॥

॥ అథ భగవత్సమర్పణమ్ ॥

కాయేన వాచా మనసేన్ద్రియైర్వా బుధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్ సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

॥ అథ లోకక్షేమ పార్థనా ॥

సర్వే భవన్తు సుఖినః సర్వే సన్తు నిరామయాః ।

సర్వే భద్రాణి పశ్యన్తు మా కశ్చిత్ దుఃఖభాగ్భవేత్ ॥

॥ అథ మంగళమ్ ॥

శ్రియః కాంతాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।

శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥
